

НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О. О. БОГОМОЛЬЦЯ

Національна академія
медичних наук України

МАТЕРІАЛИ

науково-практичної конференції з міжнародною участю
до Всесвітнього дня здоров'я 2025 р.

«ЗДОРОВИЙ ПОЧАТОК ЖИТТЯ –
ЗАПОРУКА БЛАГОПОЛУЧНОГО МАЙБУТНЬОГО»

4 квітня 2025 р.
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
Київ

**Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
Національна академія медичних наук України**

**МАТЕРІАЛИ
науково-практичної конференції з міжнародною участю
до Всесвітнього дня здоров'я 2025 р.**

**ЗДОРОВИЙ ПОЧАТОК ЖИТТЯ –
ЗАПОРУКА БЛАГОПОЛУЧНОГО МАЙБУТНЬОГО»**

**4 квітня 2025 р.,
м. Київ**

Київ
НМУ імені О.О. Богомольця
2025

Відповідальні за випуск:

завідувач кафедри громадського здоров'я ЗВО НМУ імені О.О. Богомольця,
професор **Грузєва Т.С.**

директор Навчально-наукового інституту громадського здоров'я та
профілактичної медицини ЗВО НМУ імені О.О. Богомольця, професор
Паламар Б.І.

професор кафедри громадського здоров'я ЗВО НМУ імені О.О. Богомольця,
доцент **Галієнко Л.І.**

доцент кафедри громадського здоров'я ЗВО НМУ імені О.О. Богомольця, доцент
Іншакова Г.В.

Здоровий початок життя – запорука благополучного майбутнього: матеріали
науково-практичної конференції з міжнародною участю до Всесвітнього дня
здоров'я 2025 р., 4 квіт. 2025 р. К., 2025. 117 с.

У матеріалах щорічної науково-практичної конференції з міжнародною участю до Всесвітнього дня здоров'я 2025 р., який проводиться під гаслом «Здоровий початок життя – запорука благополучного майбутнього», висвітлено актуальні питання здоров'я матерів і дітей, розбудови системи громадського здоров'я, міжнародної, міжсекторальної та міждисциплінарної співпраці у сфері громадського здоров'я, доступності і якості медичної допомоги. Розкрито сучасні виклики та загрози для здоров'я населення епідемічного, екологічного, соціально-економічного, воєнного характеру, напрями боротьби з неінфекційними та інфекційними захворюваннями, профілактичні стратегії в охороні здоров'я, охарактеризовано соціально-економічні та екологічні детермінанти здоров'я тощо.

покривається повністю програмою медичних гарантій. Це вказує на необхідність подальшої роботи щодо розширення доступу до високотехнологічних стоматологічних послуг для широких верств населення.

За оцінками респондентів, найбільш доступними стоматологічними послугами є ургентна стоматологічна допомога, яку 60,6% опитаних вважають повністю доступною, і лише 5,1% — зовсім недоступною. Також досить доступними виявилися послуги з видалення зубів (58,7% оцінюють їх як повністю доступні, 10,4% — як зовсім недоступні), рентген-діагностика (57,0% та 12,3% відповідно), лікування карієсу (52,2% і 7,1%) та профілактичні огляди (51,6% і 6,4%). Натомість найбільш недоступними, на думку опитаних, є високотехнологічні послуги, такі як встановлення імплантів (18,6% і 56,4%), брекетів (20,4% та 55,5%) і протезування зубів (24,2% та 41,4%).

Висновки. Дослідження показало, що значна частина населення Прикарпаття або не відвідує лікарів-стоматологів з метою профілактичних оглядів, або робить це несистематично, що зумовлено переважно фінансовими обмеженнями та недостатньою обізнаністю про важливість регулярних візитів. Для більшості респондентів стоматологічна допомога є частково або повністю недоступною, а найбільш доступними виявилися послуги, що охоплюються Програмою медичних гарантій, тоді як високотехнологічні послуги, такі як встановлення імплантів, брикетів і протезування зубів, залишаються найбільш недоступними для значної частини населення.

АНАЛІЗ 30-річної ДИНАМІКИ СЕРЕДНЬОЇ ОЧІКУВАНОЇ ТРИВАЛОСТІ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Литвинова Л.О., Чахоян В.А.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Середня очікувана тривалість життя (СОТЖ) є одним із найбільш важливих показників, що дозволяють оцінити рівень розвитку держави, ефективність системи охорони здоров'я, а також загальне благополуччя населення. У 2024 році в світі СОТЖ становила 73,3 роки (76,0 – для жінок, 70,7 – для чоловіків). У 1990 цей показник дорівнював відповідно 64,0; 66,4 та 61,5; практично за 30 років показник СОТЖ в світі зріс майже на 10 років, а саме: на 14,5%, у жінок – на 14,5; у чоловіків - на 15%, тобто приблизно однаково щодо чоловіків та жінок. Лідером за рівнем СОТЖ у світі серед 200 країн можна вважати Гонконг, де цей показник

в цілому становить 85,63; для жінок – 88,26; чоловіків – 82,97. Найнижчий показник має Нігерія із мінімальними розбіжностями між чоловіками і жінками (відповідно 54,64; 54,94 та 54,33 роки).

Серед регіонів ВООЗ найвищий рівень СОТЖ спостерігається в країнах Тихоокеанського регіону (81 рік у жінок, 76 – у чоловіків), Європейському регіоні (81 та 75 відповідно) та Північній Америці (80 та 74). Африка вирізняється найменшими показниками СОТЖ (65 та 61).

Очікується, що до 2050 року Азія майже наздожене західний світ із середньою тривалістю життя 80 років. Однак Африка є єдиним регіоном, який, як очікується, відстане від решти світу за тривалістю життя.

Очікувана тривалість життя є показником людського розвитку і загальним показником рівня розвитку країни. Коротка тривалість життя пов'язана з тим, що країна є біднішою, а отже, має менше закладів охорони здоров'я, погане харчування, обмежений доступ до освіти і загалом нижчий рівень життя. Різниця в доходах може вплинути на доступ людини до охорони здоров'я, освіти, житла та здорового харчування, що може вплинути на тривалість життя. Жінки живуть довше за чоловіків, тому що жінки, як правило, більш фізично активні, ніж чоловіки, і рідше курять або вживають алкоголь. Крім того жінки біологічно витриваліші за чоловіків, а жіночі гормони захищають від деяких хвороб. Чоловіки ж більше піддаються впливу шкідливих звичок, хімічних речовин або забруднюючих речовин на робочому місці. Також, напевно, очікувана тривалість життя залежить від витрат на охорону здоров'я на душу населення. Однак, наприклад, витрати на охорону здоров'я в США на душу населення знаходяться на найвищому рівні в світі, проте США мають найнижчу очікувану тривалість життя серед великих, багатих країн.

Очікувана тривалість життя при народженні значно знизилась в усьому світі в 2020-2021 роках через пандемію COVID-19. Однак зараз показники майже відновилися в більшості країн до рівня до пандемії. Глобальна очікувана тривалість життя в 2022 році зрівнялася з показником 2019 року і становила 72,6 року, а у 2023 році зросла до 73,2 року.

Очікувана тривалість життя в країнах Європейського союзу (ЄС) у 2023 році становила 81,5 року. У 15 країнах очікувана тривалість життя перевищила середній показник по ЄС, причому найвища очікувана тривалість життя зафіксована в Іспанії (84,0 року), Італії (83,8) і Мальті (83,6). Натомість найнижча очікувана тривалість життя була зафіксована в Болгарії (75,8), Латвії (75,9) і Румунії (76,6).

Аналіз динаміки СОТЖ в Україні виявив певні особливості. За 30-річний період (з 1990 по 2019 рік) СОТЖ поступово зросла до 72,1 року (фактично на 3 роки, що становить 4,3%), проте не так інтенсивно, як в світі чи в Європі за аналогічний період часу. В Україні, як і у світі, жінки живуть довше чоловіків, але особливістю країни є 10-річний розрив СОТЖ між чоловіками і жінками. Міські жителі живуть на 2 роки довше сільських. Наразі в офіційному доступі наявні дані за 2021 рік, які свідчать про зниження СОТЖ внаслідок COVID-19 до 69,87 року, скорочення різниці між чоловіками і жінками, міськими і сільськими жителями. Різниця у показниках в різних областях України у 2021 році була незначною, і все ж найдовше живуть жителі Західних областей України – Тернопільської (72,11), Івано-Франківської (72,03) та Чернівецької (72,07), особливо жінки. Зокрема найбільшу СОТЖ в Україні мали міські жінки Тернопільської області (76,83 року) та найменшу – сільські чоловіки Чернігівської області (60,76 року).

Не встигла Україна оговтатися від COVID-19, як розпочалось повномасштабне вторгнення росії. На думку експертів-демографів нині в країні спостерігається справжня демографічна криза, хоча масштабне внутрішнє переміщення населення ускладнило повноцінний демографічний аналіз. Середня очікувана тривалість життя чоловіків за період 2020-2023 років відчутно скоротилася з 66,4 року до 57,3 року, жінок - із 76,2 до 70,9. Безумовно зниження тривалості життя пов'язано з війною, а саме зі зростанням чисельності осіб з інвалідністю, високого рівня передчасної смертності через безліч причин (підвищення рівня бідності та поширення шкідливих звичок на фоні стресу, погіршення доступності та якості медичної допомоги). Вимушена еміграція за кордон великої кількості жінок з дітьми та безпрецедентне зниження народжуваності посилює постаріння населення України («старіння знизу») та втрату трудових ресурсів. Тому, як ніколи зростає актуальність ідеї здорового та активного довголіття, що сприятиме не тільки збільшенню СОТЖ, але й допоможе у скрутний час в країні замінити втрачені трудові ресурси. Показник середньої очікуваної тривалості життя потребує постійного моніторингу, тому що СОТЖ є важливим індикатором загального стану здоров'я нації та ефективності системи охорони здоров'я.